

სკენ სენა-თესვა შეჩერებული იყო და გულ-ხელდაკრფილები ვევედრებოდა ღმერთს, რომ დაემთენება, და მართლაც გვეშველა: 25 მანის საღობო ეპიძამ დაწვეული გაიფრინებდა სულ სწვნიდა; ძლიერ კარვად დააღობა გამხნარი დღე-მეფე. მესამე დღისთვის ვეშხვინდებოდა ყნებში წასასვლელად, მაგრამ თქვენს მტერს სიეთი ვასაგონი, როგორც ჩვენ გაიფრინეთ: სადაც ჩვენს საცხოვრებელი ადგილები, იქ სახლობს ხუთივედ მოსახლე, რომლის ოჯახებში საქონლის ძირი გაჩენილა და ათი თუ თორმეტი სული ორის დღის განმავლობაში დაბოკოლა. ამის გამო დღესაც არაფერი ჰქვია იქ ხენა-თესვას. ადვილი შესაძლებელია, რომ ძირი ერთის ადგილიდან მეორეში გადაედრეს და მეორედ კიდევ სხვაგან. ურავო არ იქნება, რომ მთავრობამ რამე ღონეს იღონებდეს ამის წინააღმდეგ, თორემ თქვენი მტერი, ძირი მთელს მახრას მივლებდა და მურსს გაავლეს...

* * * სოფ. ნორა (სენაკის მაზრა): ჩვენსკენ ისე დასერილობენ ღამის მოსადრებები, რომ შიშით აღარაივსა ვაძინებ. სხვა ქურობას გარდა, ეზო სახლების მტრეცა და გაძარცვასაც მიუყვება ხელი. იპარავენ ყოველსავე მოწყობილებას, რაც რომ მოხვდება ხელში. ამ მანის შუა რიცხვებში, ერთს აქაუროს მცხოვრებს ჩ-ს დაეცნენ ეს ვაგებატონები, მაგრამ თქვენც არ მომიკვდეთ, ვერაფერი იღვდეს ხელში, გაძარცვის მაგიერ, ერთი ყანადათავანი დაკოდოლი და სისლში ამოთხუნული გაისტუმრა მარჯვე მისწყებამდე. ბევრი ფიქვს, თუ ვინ უნდა ყოფილიყვნენ ეს ქურდები, მაგრამ ჯერ-ჯერობით ვერაფერი შეიტყეს.

* * * ევისის 1 რაიყე ჩაქოჯანის სხლში უკვდავ გარდაცვალებულია კაცე ქვეთაი ჩენაშეკა.

* * * ამავე დღეს ბანიაბას დროს

მას შესახებ სანთას სრულდება ხანა გავაქვებთან ვერ-ვერთან და ანგ ვაქვებთან სანთადანი (?) კანტონის დაგვიხსნავ? (მეწიქში 1891 წ. № 5). რადან დ. ღამაშივე უნებლად შეეხო მე-XVII საუკუნეს, როდესაც, მისხელ სიტყვით, თურმე გამართული იყო ქუთაისში ქართული სტამბა, ამისთვის საჭირო მიგანჩნია, ვიუწყით მკითხველს, რომ მეჩვიდმეტე საუკუნეში ამისთან ადგილი ექნა არა ქუთაისის, არამედ რომის ქალაქში. უცვლამ იცის, თუ რა ხალხის შეეუღლა ლათინთა ეკლესია თავის მორწმუნეთა რიცხვის გამოავლენას შემდეგ იმისა, როდესაც მილიონობის მოაკლდა რიცხვი ერთმორწმუნეთა წევრთა სარწმუნოებრივის განახლებების ანუ მოძრაობის დროს ვერობაში. ამის გამო ლათინთა ეკლესიის სტილიობადა სამაგიერო რიცხვი მორწმუნეთა შევიძინა შორეულს ქვეყნებში მიანიც. ამ განზრახვით ჰაპა გრიგოლ მე-XI დაწესა ქრისტიანობის მქადაგებელთა საზოგადოება 1622 წელს (Congregatio de propaganda fide) ხოლო 1627 წელს ამ გავრიგოლ საზოგადოება დაწესა ამის მთავადგილმ ურბან მე-VIII (Collegium de propaganda fide). ამისდელი დრო განა მოითხოვდა ამისთანა საშუალების ლათინთა ეკლესიის მხრივ იტალიელი მოგზაური პეტრო დელ-

მეტკარსი დაინთა სოფ. მისადალკის მისთავებულა ბოიას ვაქსეს ქე ვირობოვა. ვკაის ვერ არ უპოჯანთ.

* * * 2 აქსის ოჯახის ქუჩის მისადალკადა სპარსეთის ქე მკარადმის ქუჩის ხალა ვეგუს ფუფას გუდასთავის მოკვლე ურბან-ხალი მძღვ-ილად. დასმს-ვე შეაუბრეს.

ანგარიში

1890 წლის აპრილის პირველიდან 1891 წლის აპრილის პირველამდე გამვე გამოიტყვის ტვირლისის ვუბერნის თავდა-ახსურეთა საზოგადოების შეუძლებელ მასწავლებელთა შემწეობისათვის.

- ს. ტფილისის სათავადაზნაურო სასწავლებელი.
- სანგარიშო წლის დამდევს, ე. ი. აპრილის პირველისათვის წარსულის 1890 წელსა შემოსხენებულს სასწავლებელში ირიცხებოდა სულ 138 მოწვევი. მათ შორის:
- 57 პანსიონერი.
 - 81 გარედამ მოსიარულე.
 - 23 საზოგადოების სრულს ხარჯზე.
 - 31 თითო იძლიოდა ათს თენას.
 - 1 — — — 150 მანათს.
 - 2 — — — 200 მანათს.

- 25 I მოსამზადებელ კლასში
- 29 II — — —
 - 27 III — — —
 - 27 IV — — —
 - 19 პირველს პროვინანს. კლ.
 - 11 მეორეში — — —

ამ 138 მოწვევის ვეზამენების დაწყებამდე მოაკლდა ერთი, რადან მთელი ორის თვის განმავლობაში არ დაიარყოფილა სკოლაში მიზნის უწინაოდ და ამის გამო დათხოვილი იქნა. ამ სახით კლასიდან კლასში უნდა გადასულიყო მხოლოდ 137 მოწვევი. წინა წლების მიხედვით ვეზამენები მოსამზადებელს პირველს სამს კლასში არ მომხდარა და შეგირდები

დადაიყენეს რეპეტიციებისა და წილოურის ნიშნების ძალით. ვეზამენები მოხდა მხოლოდ მეოთხე მოსამზადებელ კლასში და ორსავე პროვინანსიულ კლასის ნახევარში და 137 მოწვევითავე შედგეს კლასში გადავიდა 103, ანუ 74,6%, ეს პროცენტი შეეგება საერთო რიცხვს, მაგრამ თუ სახეში მივიღებთ პანსიონერებსა და გარედამ მოსიარულეთ ცალკე-ცალკე, მაშინ აღმოჩნდება, რომ პანსიონერთაგან გადასულა 89,5%, და გარედან მოსიარულეთაგან-კი მხოლოდ 65,4%, საჭიროდ ვრაცხთ, დავუმატოთ, რომ გადასულებში ირიცხებიან ის მოწვევნიც მეორე პროვინანსიულ კლასისა, რომელთაც ეველა საგნების ვეზამენი ამ ჩვენის სკოლის უკანასკნელს კლასში კარგად დაიჭირეს.

სანგარიშო წელს 69 კაცმა თხოვა თავის შეიღების ჩვენს სასწავლებელში მიღება, მაგრამ ვეზამენებზე მხოლოდ 55 ყმაწვილი გამოცხადდა. ამათ შორის მიღებულ იქნა 52 და სამს უარი ეთქვა, რადან მათი მოზადება წლოვანებას სრულად არ შეეფერებოდა. პირველს განყოფილებაში მიღებული იქნა 28, მეორეში 13, მესამეში 6, მეოთხეში ოთხი და მეორე პროვინანსიულ კლასში 1. ამათ შორის საზოგადოების სრულს ხარჯზე მიღებული იქნა ერთი დუსეთის მაზრიდან, ერთი გორის მაზრიდან და სამს სიღნაღის მაზრიდან. ეს პანსიონერები მიღებული იქნენ წილის ყრით და ვაქსისების კვალიანებულ, რომელიც მაზრაშით არის გააწილებული. საზოგადოების ნახევარს ხარჯზე მიღებული იქნა 18 მოწვევი (შემაქვს თითოს წელიწადში ათი თენანი) და სამს პანსიონერი მივიღეთ მათს საკუთარს ხარჯზე (შემაქვს თითოს წელიწადში ოცი თენანი).

სანგარიშო წელს 1890 წლის 47 მოწვევი, მათ შორის ოთხი იმითავე, რომელთაც დასარულეს მეორე კურსი (მეორე კლასის კურსი

ტომით ქართველი. ირბახი იყო განათლებული შეილი თავის მშობლისა. ამან პირველმა ჩაპარა სამორველი ქართულის ბეჭდვისა და ისეთის მოხერხებით შესწავლა ქართული ენა თავის მოწვევებს, რომ სანუკრად ეთავადა ჩვენი ენა დასავლეთ მეცნიერებათა. ირბახის თანამოწმე იყო ამ საქმეში ლათინთა ბერი სტეფანე პაულინი (Stepano Paulini), რომელიც შეიძლება წინად იყო საქართველოში. ამ საზოგადოების სტამბაში ჩამოასხეს პირველად ქართული ასოები და დაბეჭდა: ა) ქართული-იტალიური ლექსიკონი 1626 წ. (Dizionario Giorgiano e Italiano, etc), ბ) ქართული ანბანი (Alphabetum Ibericum, etc), 1629 წ. ქართული გრამატიკა, მარი მაღჯისა (Maria Madggo) 1643 წ., დ) ქართული გრამატიკა მისივე მეორე გამოცემა 1670 წ. (свѣд. о п.м. груз. ш.с.м., А. Чагарели, стр. X—XLIX. Ограм. митер. груз. яз. его же, стр. 4—55. По Нов. обзору. 189 г. № 2533 2537). იო სად და რა წიგნები დაბეჭდა ქართულის ასოებით მე-XVII საუკუნეში. ამას შედგებ თვით მკითხველსა განსჯისა ღირსება იმისი, თუ რაც ვიგითხრა დ. ღამაშივე ქართულის ბეჭდვის გამო ქუთაისი მე-XVII საუკუნეში და მოსიარულთაში მე-XVIII საუკუნეში.

დასარულა ხუთმა მოწვევამ), 31 სხვა და სხვა კლასიდან და განყოფილებიდან გამოვიდა უფრო სხვა სასწავლებელში შესასვლელად, 6 დასახლებული იქნა, რადან დიდს ხანს სკოლაში არ დაიარბოდნენ, 2-მა ავადმყოფობის მიზეზით თავი დაანება სკოლის, 3-მა დაანება თავი სიღარბის გამო და ერთი გარდაიცვალა.

ამ 47 მოწვევითავე 8 გიმნაზიაში შევიდა, 7 საქალაქო სასწავლებელში, 6 სამეურნეო სკოლაში, 2 სახელოსნო სასწავლებელში და 1 ქუთაისის სკოლაში თავდა-ახსურა სასწავლებელში. დანარჩენების შესახებ ცნობები არა გვაქვს, თუ რა საქმეს მოკვდეს ხელი. ამ თამად სასწავლებელში ირიცხება 143 მოწვევი. მათ შორის:

- 68 პანსიონერი.
- 75 გარედამ მოსიარულე.
- 27 საზოგადოების სრულს ხარჯზე.
- 37 თითო იძლიოდა 100 მანათს.
- 1 — — — 150 მანათს.
- 3 — — — 200 მანათს.

- 27 I მოსამზადებელ კლასში
- 33 II — — —
 - 27 III — — —
 - 26 IV — — —
 - 19 პირველს პროვინანს. კლ.
 - 11 მეორე — — —

ამ ანგარიშებთან სინან, რომ წარსულს წელთან შედარებით მაწვევთა საერთო რიცხვს მხოლოდ 5 უმატრია და ეს მომატება უნდა ჩეთვალის მხოლოდ პანსიონს, რომელშიაც მარწმ იყო 57 და ესე-კი თერთმეტით მეტია; გარედამ მოსიარულეთა რიცხვს-კი მოაკლდა 6 მოწვევი. მარწმანდელს ანგარიშშიაც იყო ყურადღება მოკლებული მასზე, რომ პანსიონს გადაღება ერთი უმატრესი სავანი უნდა იყოს ჩვენის კომიტეტისა, რადან პანსიონერები უფრო უკეთესა სწავლობენ რე გარედამ მოსიარულენი კი საზოგადოდ ბეჭდვებზე ცუდს პირობებში არიან ჩაყვინებული. მომეტებულს ნაწილს მათგანს იმის ღონისძიებაც არა აქვს, რომ შემოიტა-

უნდა-კი შეინიშნათ, რომ ესრეთის ცოცხალის ტყუილების გამოტყუებები დ. ღმეს უნარგომოდ უმეტრებით არ მომსვლია. ამან იცის, თუ სად, როდის და ვისთან გამოდგება ტყუილი და, უკეთუ აქ ნახტობი შეგულია, ვე მარტო ამის ბრალი არ არის. რა განზრახვით დაიდგინა თავი დ. ღმემ და ტყუილების ქადაგება დაიწყო, იქნება ამის შესახებ პატიე-განადა საბუთები წარმოვიდგინოთ. ასე-ტომად ფაქტები შესწირა ჩვენსა მეთაურმა პრაქტიკულს მოსაზრებას. უნდოდა დემეტკიციბინა, რომ ყოველს ჩვენს საქმეში მეთაურობა ეუფლებინს მოსკოვს და ის სწორედ ამგვარა დედა აზრმა აკისრებინა უმეტრების მოძღვრება ჩვენს დეკანოზს. მეგრე რა მიზნად, როდესაც ამის დაბეჭდვებზე? რადან, თუ ჩვენის საეკლესიო წიგნთა ბეჭდვა მოსკოვში დაიწყო, მაშინდამ დღესაც იქ უნდა იბეჭდებოდა აღნიშნული წიგნები. თუ ისტორიული ნაწილი მისის შრომისა ჩვენის საეკლესიო წიგნთა ბეჭდვის შესახებ არავითარს სურათლებს ღირს არ არის, არც არის სარწმუნო, რაც დ. ღამაშივე ვიგითხრა ჩვენის საეკლესიო წიგნთა ფასის შესახებ. 1864 წლამდე ვეკვალ ჩვენი საეკლესიო წიგნთა ბეჭდვას მოსკოვის სასინდო სტამბაში. უნდა ვსთქვათ, რომ ეს სტამბა-

ნოს მეტად მცირე ფული სწავლისა კომიტეტისაგან დანიშნული, რომელიც შეადგენს 12 მანათს წელიწადში, და კომიტეტი იძლევილი იყო, მაგალითად, სანგარიშო წელს 745 გარედამ მოსიარულე შეგირდს 44 სწავლის ფულის შემოტანისაგან-კი განთავსებულბინა. სამაგიეროდ პანსიონის შემოსულის მსურველთა რიცხვი თან და თან მატულობს და, რომ სკოლის რიგინი და ყოვლისფერი მოწყობილი სადგური ჰქონდეს, უწყველია, ეს რიცხვი კიდევ იმატებდა.

(შემდეგი იქნება)

უცხბეთი

საზოგადოებით. მოგვსენებთ, რომ პირველი მისი მუშა ხალხმა თითქმის ყველგან იღვწისწავლია. ამ მუშახალხის დღეობას ბევრგან სრული მშვიდობა იყო დაცული და პირველ მანის დღემ ისე ჩაიარა, რომ არავითარი უსიამოვნობა არ მომხდარა. ბევრგან-კი მცირეობის უსიამოვნობა მოხდა. ხოლო საფრანგეთში, ერთს აღივას, სახელდობრ ფურმის მხარეს, ჯარი და ხალხი ერთმანერთს შეგებობოდა, თოფები გავარდა და რამდენსამეცის სისხლი-კი დაიღვრა. მოკლულთა შორის ზოგინი სრულიად უბრალონი იყვნენ და არავითარი დანაშაული არ მიუძღოდათ. ამ ამბავი დიდად აალაპარაკა საზოგადოება. რესპუბლიკის მტრებმა ხომ ხელზედ დაიჭირეს ეს ამბავი და ცდილობდნენ ენახებოდათ როგორმე რესპუბლიკისათვის ყველამ მამნ წამოიყი თათი: ბულაბელები, მოხაპარკლები და სხვანი. მომხრეები არათუ ტრიახა და მუშახალხის მომხრეობას ჩემობდნენ, არამედ სოციალისმის დამცველბინა-კი ეცდიდნენ თავს, როგორც ვამბედა და როგორც იყავნ რესპუბ-

დას წამოიერ ფასად ვეკვსენიდა ჩვენს საეკლესიო ღონის-მისხურების წიგნებს. (მეწიქში 1889 წ. № 14 და 1890 წ. № 15 და 16). სადაც აქვს დ. ღამაშივე ცნობები ფასის შესახებ? არამც თუ 1863 წ. წინანდელ დროისას, არამედ ახლანდელ ფასის ცნობებსაც არ ვეპოვეს. დ. ღამაშივე, გარდა შემდეგის ლიტონის სიტყვებისა: „1863 წლის შემდეგ ჩვენი საეკლესიო წიგნები ბეჭდვას ტფილისისა და უფრო მთავრად შედარებით ამ წიგნებისა, რამდენად დაბეჭდვას მოსკოვში“ (იქვე). „უკანასკნელს დროს, განსჯომოს: დ. ღამაშივე, დაბეჭდვას ორა წიგნი-ამისა და თათისა, მაგრამ ორჯე წიგნებისა ფასის მოქმისა (?) ერთი ორჯე საწა“ (მეწიქში 1890 წ. № 15—16). თუქვე, როგორც ესთქვით, დ. ღამაშივე ამის დასარწმუნებელს საბუთებს არ ვეპოვეს, მაგრამ მივიღეთ მისი დროებითი მისი აღსარება და შეგიტყობთ, ამისთანა ქადაგებით რის გაკეთება მსურს? რადანაც სიძვირზედ ვეგსაბურება, ეს სააბაი, უტყველია, იმის მომასწავლებელია, რომ მოსაუბრე გაიავებინს მოსკოვში. თუ მამა დ. ღამაშივე გულწრფელი იყო მუშაოთა და საქმისა, მისთვის სულ ერთი უნდა იყოს ადვილი, სადაც ესრეთი გაიავებდა ჩვენს საეკლესიო წიგნების ადვილად და თვით საქმისთვის სასარგებლოდ იქნება მოსახერხებელი. ეტყობა ამის-

ლიკის მთავრობამ რომ ასე მიუსია
ჯარი ერს, მუშა-ხალხსა, იხსნენ
ისინი და ეკიდნენ ფარსევლობით
გულში მუშასა. ბოლოს ეს საგანი
პარიკლამენტშიც დიდი სალაპარაკო
შეიქმნა. მართალია მტრებს თავიანი-
თა გულის-ტკილილი აწუხებდათ, სა-
კუთარი ავიდა და შიშობა, მაგრამ
ქემშარტის რესპუბლიკელებსაც არ
ესიათოვნათ უბრალო სისხლის დაქ-
ცივის ამბავი ფურთის მხარეს და მო-
თხოვებს, რომ მთავრობას აესხნა,
განემარტა, როგორც მოხდა, რომ
მთავრობამ ჯარს ნება მისცა თოფე-
ბი დაემინა მუშა-ხალხისთვისაც;
უთუღო საჭირო იყო თოფის სრო-
ლის ატება, თუ შეიძლებოდა უმა-
ვილო წასულიყო მთავრობა იოლა-
ბო. შინაგან საქმეთა მინისტრმა
კონსტანმა წარუდგინა პალატას გან-
მარტება იმ მიზეზებისა, მაგრამ ეს მო-
წუხებით ვერცხანს საბუთიანობის მი-
უღებელი იყო. ამის გამო რეს-
პუბლიკელების ერთმა გუნდმა, სა-
ხელდობრ რადიკალებმა სახიფათო
მთავრობას, რომ შეწყალა გამოე-
ცხადოს ყველას, ვინც 1 მაისს საქ-
მეში ურევიაო, ხოლო ფურში სის-
ხლის დაქციის შესახებ დაინიშნოს
გამომიგება. მთავარ-მინისტრმა ფრ-
ენსინმა და კონსტანმა არ შეიქმნა-
რეს ეს თხოვნა და დაიწყეს წინააღ-
მდეგობა: საჭიროა, რომ მთავრობის
ებტობარი არ შეიძლოს. გამომი-
გება რომ დაინიშნოს და შეწყალე-
ბა რომ გამოეცხადოს, შეიძლება
იფიქრონ, მთავრობა სულ-მოკლე ყო-
ფილა, უფლიო და უღონო, იმიტომ
დაევთო, თორემ არ დაგვთმობდა;
ეტყობა თითონდარ არ არის დაი-
წყუნებული, რომ ძლიერია და იმი-
ტომ დაუთრები დაენბა. ტყუილად
„*Вражда к власти*“ ამ საქმის გამო
რესპუბლიკელების უწყობისა მეთა-
ვრობის კლებასობა და პულე-
ტანმა; ტყუილად არღვევდნენ
ორივენი მთავრობის ყველა საბუ-
თებს და ურჩევდნენ, ნუ აპყე-

ბით მავნარის მოსახრებასო, არამედ
დაურტკიეთ მუშა ხალხს, რომ თა-
ნაწერანობა მის გაქირებას, ნუ ჩა-
სტყობთ ხილს თქვენსა და მუშათა
შორის, ნუ დააღრმავებთ იმ ხეგს,
რომელიც თქვენა გუფოთ ერთმანე-
თისაგან, არამედ ამოაფეთ როგორ-
მე, შეაერთეთ ორივე მისი ნაპირე-
ბილა. „შეისმინეთ ჩემო, გულითა და
სულით ევედრებოდა მთავარ-მინისტრს
კლებსონა, ვაფიქრებ, შეისმინეთ ჩე-
მი და შეხედეთ მშვიდობიანს, შრო-
მის მოყვარე ხალხს, რომელიც მხო-
ლოდ ერთის რასმე თხოვლობს თქვენ-
გან, — ისეთს ვაფიქრებ ვითარებას,
რომლის წყალობითაც შევიძლოს გულ-
დაშვიდებით მუშობა და მოხმადე-
ბა სამართლიანობის სუფევსა. ამ სა-
მართლიანობის სუფევს სჭერებო
კიდევ იგი ცალის თვლით და, თუმე-
ცა მშვიდობიანის გზით ეტანება, მა-
გრამ თან ისე მტკიცედა და მედგრა-
ტანება, რომ სოვლად შეუძლებე-
ლია მისი გაჩერება. მაშ რატომ არ
გინდებ, რომ დაშვიდობა აღმუ-
თებელი გული ერთისა, რომელიც,
როგორც თქვენც მოგხსენებთ, სრუ-
ლიად სამართლიანად ითხოვს, რომ
მის შვიდობაში წებობა და აღმ-
ფითრებელი გული კანონიერად იქმ-
ნას დამშვიდებული. არა, კერძოდ
თქვენ არა ბრძანდებით პასუხის-მე-
ბუღნი იმისი, რაც მოხდა! არა მის
არ მინდა, რომ ასეთი სამშენიო პა-
სუხის გება თქვენ დაგაწოდოთ კის-
რად! მაგრამ ამა კარგად ივარუ-
დეთ, დღეს უნდა დასლოთ ისეთი
მსჯავრი, რომელიც დიდსა და ძიძიე
პასუხის გებას ვაქირებინებთ ისტო-
რის წინაშე. ბატონო მთავარ-მინი-
სტრი, იანგარიშეთ და კარგად იმი-
ქრეთ, რომ თქვენი განაწინი ისე იმი-
ქრებდეს ზნობით ქვეყანაზე, რომ მე-
რე ძნელი და იქნება „*საუაღრმად*“
მოქმედებისა. გვედრებო, ბატონო,
ნუ გაართულებთ საქმეს, ცეხლზე
წავსო ნუ დაგვისხეთ და ხორციელს
უბედურებას ზნობრივს უბედურება-

საც ნულარ დაურობათ ზედა...
გათხოვ, როგორც რესპუბლიკელი,
როგორც წევრი სარესპუბლიკო და-
სისა, რომლისაც თქვენი თავი მიუ-
წყევი თავის მეთაურად პარლამენტ-
ში. — დაგვისჩვენ ჩვენ, ჩვენ რესპუ-
ბლიკელი. დაიხსენით ისინი, ვინც
ჩვენ გვეწველობა, ვინც ჩვენ გენა-
რებოდა ჩვენს დიდს ვაჭირებაში,
როცა ვაჭარებდით რესპუბლიკას;
დაიხსენით ისინი, ვისთვისაც ვიღწვილი,
რომ მისდა სახელსიერად დაგვიარსე-
ბინა ევ რესპუბლიკა. თქვენს დღე-
ნებულს თხოვნი რესპუბლიკის პა-
რლამენტმა სხურვა, რომ მიშათა სა-
ქმის გადაწყვეტას შეგვადგებო. ხო-
ლო ამისთანა სიცივის დასათესად პი-
რული საქმე დაიწყება ყოფილისა,
გულ-დაშვიდება, შეწყალდება, აწი-
სტია. ვაფიქრებ კვალად, უარ-ჰყავით
ცრულ-მორწმუნეობანი თქვენის ოფი-
ციალურის თანამდებობისა, იყავით
კაცი, ადამიანი, დაიხსენით შვილი
ჩვენნი და ნუ იხამთ, რომ მშვიდი
ჩრებად დაუტოვებო მტრებსა და
ომი ერთმანეთში. ეთხოვთ დაიხსენათ
რესპუბლიკა, რომელმაც აღუთქა
სამართლიანობა ჩაგრულითა და დევე-
ნილითა, ისე როგორც დიდმა რევი-
ლიუციამ აღუთქა თავისუფლება.

კლებსონს სიტყვამ დიდად იმოქ-
მედა პალატაზე, რომელიც უთმისო-
და დალიან იყო აღღებულნი სამ-
შვიდობა ანბითა, მაგრამ იმ სურვილ-
მა, რომ მთავრობას ებტობარი არ
გაუტყდესო, მიიღ თაღის ებტობა.
გამომიგების დანიშნებაც და ამისტიის
დასახლებაც უარ-ყოფილი იქნა.
ექვი არ არის, რომ პარლამენტო-
ცა და მთავრობაც, შეწყუნებული ამ
ამბით, ეცდებან, შემდეგში აღარა მო-
ხდეს-რა იმისთანა, რაც მოხდა ფურ-
ნის. მოკლებული სახლობათაც შე-
წყობის მიხედვით ხაზინა. ფაბრიკები
და ქარხნების პარტოვანო ჩა-
გონებენ, რომ ცოტა რამ დაუთმან
მუშა-ხალხს. ჯერ კიდევ არის დრო,
აიცილოს ქვეყანამ საწინააღმდე-
გობის საქმის მკიდნეს, როგო-
რც არის დევი. მამა ლამაზობე, სა-
რწმუნოდ მიუღიო მის ამბავი, ვითომ
სასიროლო სტამბა რამე მსხვერპლს
გასწირავს ქართულ საეკლესიო წი-
ნების გათავებისათვის. ეს იქნა
აღმოჩენილი, რომ ყველაზე უფრო მან
გამოაქვეყნა გულითაღის სისარულით
30 ავისტოს 1890 წლისა, რომ ჩე-
ვის საეკლესიო წიგნების ბეჭდვის სა-
ქმე მოსკოვს გადებენსო. ამ ამბავს
სასიამოვნოდ არ მიიღებდა არც ერ-
თი მთავანი, ვისაც-კი ცოტად მაინც
გაცნობილი აქვს ეს საქმე. ეს ისეთი
დღმინიშენილოვანი საგანია, რომ
მწერლობის მიერ არ უნდა დასიამო-
ნაყო შეუწყობდა. მართლაც ეს გა-
რბობდა შეშინადა მწერლობამ და
თავისი კუთვნილი სასულიერო მიუ-
საჯა. მწერლობამ საფუძვლიანად გან-
მარტა მინიშენილობა ამ საქმეში ტფი-
ლისა, მითი ისტორიული უფლები,
განიძებით ძალი, განხრახება რევილი-
წარსულ, აგრეთვე მომავალ დროის
შესაფერი და სხვ. ერთის სიტყვით,
არსებულად ასწონა, თუ რა დღელი
უნდა ექიროს ტფილისის და ადგი-
ლობრივს სასულიერო წოდებას ამ სა-
ქმეში (*„Нов. Обозр.“* 1890 წ. №
2404). მაგრამ წიგნების ბეჭდვის მო-
სკოვს გადებანის საქმის ისეთი მომ-
ხარე ჰყავდა, რომ დაწყებულს საქმეს
შეუხედ არ შეეყენებო. ამისთვის,

მეტყელება კლებსონისი, ხოლო ამი-
სათვის აუცილებლად საჭიროა სხვა-
სამედამოდ უარ-ჰყავს ის თვობა,
რომელიც ამბობს, რომ უთუოდ ებ-
ტობარი მთავრობისა უნდა იქნას და-
ცილებული. უთუოდ მთავრობის მოქმე-
დება ისეთია, რომ არღვევს სამარ-
თლიანობას და მოკლებული ადამიან-
ობისა, კაცთ-მოყვარეობის, მაშინ
უბრძვლელად ყოვლისა საჭიროა, და-
ცილებული იქნას ებტობარი სწორედ ამ
დათრუნილის სამართლიანობის და
კაცთ-მოყვარეობისა. რა პატივისცემა
უნდა დაიხსენებო განა ისეთმა სა-
ქციელმა, რომელიც უარ-ყოფდა ზე-
მობისა. ხოლო საცა პატივისცემა არ
არის, იქ არც სახელია და არც ებტი-
ობარი. იმ მთავრობას, რომლის მოქ-
მედებითაც იორგუნება სამართლიან-
ობა, ნება არა აქვს სახელსა და ავ-
ტორიტეტს იჩემებდეს. ამისთანა მთა-
ვრობას მხოლოდ მიშათა და მძულ-
ვარებით ეკიდებანი.

წარლი რედაქციის მიერ

28 მაისს „ავრთის“ №-ში დაბეჭ-
დადეს ბნ სადასი კარგისი წიგნიცა ქუ-
თისის სახელგამყარო პანკის წიგნიცა
მსგავსე კომიტეტის წევრის ანგავსე.
ამ კარგისი წიგნიცა ბუქის ვეუ-
ნება, ვითომც ამ კომიტეტის წევრისა
ურა მოთქვას; მასთანა რომ კენის
ურას მამარტდნენ და არა მითა ანგავსე.
ქე ვეისა არ დასაგავსე წიგნიცა პანკის
სეუამ და არც არავისთვის მამარტდნენ
სეუამ მთავრობის ვეუამისა ურას.
დადათვე ჯერ, როგორც ვეუამისა
რომ წიგნი დასაგავსე კომიტეტის, მამ-
დგან დასაგავსე ურას კომიტეტის შესე-
დასე; — კენითა თქვენიდა თუ ურასი,
და ვეისის, პანკის მამარტდნისა წიგნიცა,
გეს სახელმთავრე ვეუამისა, რადგან და-
სას მითათა მისგან წიგნიცა კეთისადასე
შორს. ქვეუ დასაგავსე მამარტდნისა
გეუამისაგან წიგნიცა კომიტეტისა ვეუამისა.
თუმეცა დრო გადიოდა, საზოგადო-
ბა ხმა-გაყენილი უყრის უფლები, და
ემა ენათობ, საქმე როგორც გადაწყვე-
ბა. „მწყემსაზე“ გამოეცხადა, რომ
ჩვენის საეკლესიო წიგნების ბეჭდვის
საქმე გადებანი იქნებო მოსკოვის,
მაგრამ მისი გამოცხადება არ ირწმუ-
ნის. ამისთანა გამოუყვევლი მდგო-
მარეობიდან რომ დახსნილიყო ეს ყვე-
ლისათვის ფრად საყრდობლობა საქ-
მე, დაიბეჭდა ჯერ *„Нов. Обозр.“*
ში, ხოლო შემდეგ გადმოიბეჭდა
„ივერიკი“, რომ „ქართულ საე-
კლესიო წიგნის ბეჭდვის საქმე ასევე
ტფილისისა დასაგავსე და ის ხმა, ვითომ
ეს საქმე მოსკოვის სინოდის სტამბამა
უნდა გადაეცხადინეთ, ტყუილად გამოადგო-
ნა ეს არისობი, დასაგავსე ვეუამისა
ამ ამბავს, რომ ეს განაყოფილება სი-
დასი თანგონობითა თქვენსა მამარტდნისა
ქართულსო.“ (*Нов. Обозр.* 1891 წ.
№ 2477 და ივერია“ 1891 წ. № 49). ამხედ
№ 44) გადიოდა ამის შემდეგაც დრო
და ეამი და მაინც ამ საქმის უტყუ-
არი მდგომარეობა არაინ იცოდა.
ამისთანა გამოუყვევლს დროს ელ-
დასათვი მოყმბა ქართულს საზოგა-
დობას შემდეგი ამბავი, ვაზეთების
მიერ გამოქვეყნებული, ამას წინადა
მოსხმებული იყო, რომ საეკლესიო
წიგნების ბეჭდვას ტფილისში იქნებნა
და არა მოსკოვს, როგორც ამის გამო
საზოგადობაში ხმა იყო ვაჭირე-

ბ-ნი ზაქვლე სეიქეს და ჰეტრე იასე-
დაისი.
რადგან *„Новое Обозрение“* — მათგ
იყო ასევე მოყვანილი მღაერ გადსაგავსე-
რეუბლიკე ვაჭირებისა, სიხალხეთის ვაჭირ-
ების მთავრე შენიშვნა დასაგავსე.
დავით ჰაქრაძე
30 მაისს 1891 წ.
კუთისი.

ღებემა

2 ივნისი

პეტერბურში. ოთხცილობრივი დე-
პუტატის 30 მაისს დღითი მემკვიდრე
ცესარევის წარედგინნენ უფროსნი
სხვა-დასხვა წაწილებისა სამხდლო
და სამოქალაქო გამეგობათა და გე-
ნერალ-გუბერნატორის კანცელარი-
ისა. ამას შემდეგ მისი უმაღლესობა
ტაძარში ბრძანდებოდა წირვადე ამბ-
ლებსი დღესასწაულის დღისაზედ.
11 საათზედ აკურთხეს ამურზე დაშე-
გებულს ნარაზზე ავებული ძველი
გრადის შემადგენისა — ამურელია.
მუდღეს მუდღეზე გემთ მინდარზე
თავთაქვე წავიდნენ სოველ ვიატსა-
კანდე, სადაც მისი უმაღლესობას პურ-
ბაროსი მითრეგან რუსებმა და სხვა
მართის ხალხმა. აქ მისმა უმაღლესობამ
დაათავლიერა სოველის ეკლესია. შემ-
დეგ ნავეთი ვაჭირების ტურეში და
საწებები მისმა უმაღლესობამ დანი-
შა თავითი. 8 საათზე მემკვიდრე
ცესარევისი ხაბაროვს დაბრუნდა და
საღამოზედ გენერალი-გუბერნატორის
მიერ გამართულს მეჯლისზე დაესწ-
რონ. 31 მაისს მემკვიდრე ცესარევი-
ნი ხაბაროვის ვაჭრები დაათავლიერა
და დიონა სასწილებლები, საარტი-
ლერიო სახელობისგან, ყახარბები
მესამე ბატალიონისა და საეადემყო-
ფი. შუადღისს მისი უმაღლესობა
გემით *„Муравьев Амурск“* — ით
დასაგავსე და ვეგებებო. ვატილურ
წარინებულთა და მინარის ნაპირის
შეგარეობილა ხალხმა. რამდენიმე გე-
ბულია. გამოდგა, რომ საეკლესიო
წიგნების ბეჭდვას ტფილისში მართ-
თლო მოსკოვს გადებანიათო. *„Нов. Обозр.“* — მისი ბ-ნი ე. ხელმე სწერდა,
რომ მე ესთხოვე, ვისაც ჯერ იყო,
გაღმოეთა ნემების საეკლესიო წი-
გნების ბეჭდვა; მაგრამ უარი მივიღე,
რადგანაც უნდა გადაუწყვეტათ, რომ
ასეთის წიგნების ბეჭდვა მოსკოვში უნ-
და მოეყოლა. უკრადობის ღირსია
ის ვაჭრებობა, ვინაგრობს ბ-ნი ხე-
ლამე, რომ ადგილობრივს უმაღლესს
სასულიერო მთავრობას ამ საქმეში
არავითარი მონაწილეობა არ მიუღია,
რამედ ყოველივე ეს უშუშინდეს სი-
ნოდს გადაუწყვეტია იმერეთის ერ-
თის დეკანოზის მოხსენებით. საკე-
თის ვეკრდეთ, ვერ შეიძლებს ვა-
ჭითი „მწყემსაზე“, რომ ქართულს სა-
ზოგადობას ამ საქმის ვაჭრეობა და-
წერალებით აუწყოსო. (*Нов. Обозр.*
1891 წ. № 49). ამხედ
„მწყემსაზე“ გრძობის სიტყვის მიერ,
მოკლებდა გეგვასუბა, რომ მოსკოვის
სასიროლო სტამბას გამოუგავნა კი-
დეც პირობა ქართულ საეკლესიო
წიგნთა ბეჭდვის შესახებ, რომლის
საბოლოოდ გადაწყვეტის უფლება
აქვს მინიშენილი მხოლოდ საქართვე-
ლო-იმერეთის სასიროლო კანტორა-
სო. (*„მწყემსაზე“* 1891 წ. № 6).

(შეადგე ურას)

მი ხალხით სავსე და მემუსიკეთა ხორაოთ სამის საათის განმავლობაში მისდევდა მემუსიკირე ტესარევიჩის გემსა.

ხაბარკმაა. გუშინ მემუსიკირე ტესარევიჩის თანადარწებობით ღირსეულად სცეს პარტიე გრაფს ნ. ნ. მურავიევის შიტი, რომ ძველი უკურთხეს. ბრინჯაოს ძველი, მისი დასადგამი და ალაგი ძლიერ ხერხიანად არის გატეხებული და ამორჩეული.

პანიში. კონგოს გუბერნატორი ბრატკა უარ ჰყოფს იმ ამახს, რომ ვითომ კრამპელის ექსპედიციის ხალხი ამოეწყვეტათ. კრამპელი ძლიერ კარგად არის და განაგრძობს თავის საქმეს და გარემოებითაც მშვენიერს გარემოებაშია.

ლონდონი. მანჩესტრის მთავარს სიკვლითი დასჯა გადაუწყვიტეს ჩამორჩობით ინდოეთის დედოფლის წინააღმდეგ მოქმედების და ინგლისის აფიკრების დახოცვაში მონაწილეობისათვის. ვიდრე ამ განაჩენს აღასრულდებნენ, ჯერ ვიცე კოროლმა უნდა დაამტკიცოს.

სოფია. სერბიის მთავრობამ შეიწყნარა ბოლგარიის მთავრობის წინააღმდეგ იმის შესახებ, რომ სოფიაში დანიშნოს სერბიის სამხედრო აგენტები. აგრეთვე ბოლგარიაკი დანიშნავს თავის სამხედრო აგენტს ბელგრადში. ამის გამო სერბიის მთავრობამ უკვე აცნობა ბოლგარიის მთავრობას შესახებ სოფიაში სამხედრო აგენტის მომავლის დანიშნისა.

პეტერბურგის ბირება, 31 მაისი.

მუდმივი	მუდმივი	მუდმივი	მუდმივი	მუდმივი
მან.	მან.	მან.	მან.	მან.
ხუთ-მანათიანი ოქრო	—	—	6	71
ტომონის კუბოები	135	65	—	—
მანეთიანი ვერცხლის ფული	1	08	—	—
5/1 პირველის შინაგანის სესხის მოძებნი ბილეთი	—	—	245	—
მეორისა	—	—	222 1/2	—
მესამისა	—	—	—	—
სამეოთხეოთხეობა დახანურის ბანკის ფურცელი	212	—	210 1/2	—
კრანკობის ფურცელი ტფილისის ბანკისა	—	—	—	—
ქუთაისის ბანკისა	—	—	—	—
ტფილისის სარაიოვრო ხელის საზღვადოებისა	—	—	—	—

გიორგალა ცაბახის გამეზინა შავს ზღვაზე

ბათუმშიდა გარის: ხუთშაბათობით, ნუშაღდევის 4 საათზე მოკლე გზით და სოფროსიისისა და კერში შეივლის. შაბათობით საღამოს 8 საათზე შორის გზით (ყველა სავადაგროში შეივლის).

კვირაობით, საღამოთი, სახლავრ-გარეთ, სტამბოლამდე მალის. ბათუმში მოდის ოდესიდან: სამშაბათობით შუაღამეს, შორის გზით. პარასკეობით, დადით-ოჯისიდან მოკლეს გზით (კერსსა და სოფროსიისისა ში შეივლის). შაბათობით, დადით, სტამბოლამდე, ფოთიდან ბათუმში მოდის სამშაბათობით—იმის შესწევად, როცა სისუქი-დამ მოდის გემა შორის გზით. სოფროსიისაობით—დადის 9 საათზე და მანსწრის მოკლეს გზით მოსაძრულე კავკასიას და ვიამის გემსს.

შაბათობით, დადის 9 საათზე, და მანსწრის მოკლეს გზით მოსაძრულე კავკასიას და ვიამის გემსს.

ბათუმშიდა ფოთს მიდის პარასკეობითა და კვირაობით. რაკ გემა მოკლე ფოთამდე, ბათუმის სასაგრო გზასწევრებს ხოლმე, როდის წავა უკან.

ამის გარდა უოკლე-კვირს ფოთში მოდის ოდესიდან და ვიამი-კავკასიის სავადაგროებთან დასწევრულას ვადასწევრებს.

განცხადებანი

ბანკის თეატრი
სამშაბათი, 4 იანვარი,
უკანასკნელი გამოსათხოვარი წარმოდგენა

სევილას ვარსკვლავი
ტრაგე, 5 მოქ. ოსს. ლაპლე-დე-კუასი
ესტრადის როდს სასრულეს მ. ნ. ერმოლოვისა.

ბილეთები ისყიდება თეატრის კასაში. ქალებსა უმორჩილესად სხობენ თეატრში შლაბა მოხაზლან.

დასწყისა 8 1/2 საათზე

ავღანბანში, მეტეისს ლამართსე, ფორაქოვის სხსლბი № 54, ისყიდება **ერთი ბოლიანი ხის ნაწი, სხანხალი, ძლიერ იხფად.** (4—73—3)

დაიბეჭდა და ისყიდება
წერა-კითხვის განსწავლელს წიგნი-სადგას და ქართულთა წიგნი განმარტებულთ მადანაში

მეფე დავით აღმაშენებელი

ისტორიული დრამა, ოთხს მოქ. ოსსულება.
თ. ალ. ჯამბაკურიან-არბელიანის გამოცემა
ზ. შიშინაისა
ფსი ორი ამაზი.

სევილანტორია მალხა

პ. ი. ბროდსკისა

გადავიღე შუა-ბანსრში, კათოლიკეთს ქუჩის კუთხესეღ, სდაცე წინდ მურბოვის ღიძის მდარხა იყო.

(20—72—5)

უკანასკნელი დღე სიკვლითი დასჯილისა, ვიქტორ პიულისი. თარგ. თ. სახოკიანი 30

ხალხური ლექსები, შვედებილი აღნიშვლის მიერ. ლექსები ნ. ბარათაშვილისა. ახალი გამოცემა. 30

რამდენიმე ლექსი ცახელისა. 15

თხზულებანი გ. ტრისთავისა, მშვენიერს ყდაში ავტორის სურათით 2

ქართულ-რუსული ლექსიკონი დ. ჩუბინაშვილისა სამივე ნაწილი 8

ქართული ლექსიკონი, შედგენილი საბა-სულხან ორბელიანისაგან 3

გზა ცხოვრებისა, შედგენილი წმიდის ალ. ლიგურისაგან 1

წინამძღვარი ზეცისა 50

წმიდათა ცხოვრება 1 20

ივანე ფილოსოფოს ეზობისა 40

სიბრძნე კაცობრივი 1

ბრძენი 30

მოკლე სახელმძღვანელო ფრანგულის ენისა, ყლით. მოკლე ფრანგული გრამატიკა 50

მოკლე მსოფლიო ისტორია ძველთა და ახალთა ნათესავთა დასაბამიდან სოფლისა ვიდრე დღევანდლამდე, ყლით. მოკლე გეოგრაფია ფიზიკური, მოქალაქებრივი და ისტორიკური, დამატებითი ძველის გეოგრაფიისა. 50

მოკლე ქართული გრამატიკა დამატებით გრამატიკურის და ლოგიკურის ახალზეებისა. 40

მოკლე რეტორიკა, გინა მჭევრ-მეტყველებლად სასარგებლოდ ახალზედა ემაწელო-კაცისა, ყლით 50

მოკლე ფილოსოფია, გინა სიბრძნის მოყვარობისა, რომელიც შეიცავს ფსიხოლოგიას, ლოგიკას, ბუნებით ღვთის-მეტყველებლად ზნეობას ყლით. 50

წამება, ლექსად თქმული ცხოვრება წმიდისა ესტატისა, ყლით 60

ყვავილების კონა, ანუ რჩეული ლექსები სასარგებლოდ ახალზედა ემაწელო-კაცთა. 50

სველურკითის საგურნალო ფელეგედ

ქარელის სტანციის მახლობლად გაიმართა ახალი სადგომები საბანაო აუზებით. ბინა ფართოა, კვილო-ჰაეროვანი, თვალთ-სამაფური მისხნელ-მოსახელი; სატკიბლასო მუზონლები. მიმოსვლა დროვით. ყოველი სასარბო ხორავი საკვირველის იავობისა. დაწვრილებითი ცნობები შეიძლება შეიტკოთ: **მარტოში**, თავ. კოსტანტინე ნოდარის ძე ციციანოვანი. (3—74—1)

ვაზოვიდა და ისყიდება ქვემო მოხსენებულ პირებთან ერთ წიგნში მათავსებული ქართული პიესები.

ქართული პიესები

თ. ს. უკლეა
ალალო თუთაფიისა.
ამ წიგნში შემდეგი პიესები მოთავსებული:
„**უშრო არზიში**“, კომედია სამ მოქმედებად.
„**სოფიო**“, ვოდევილი ერთ მოქმედებად.
„**ღუშინს ოთხბანი**“, სტენა ქალაქის ცხოვრებიდან.

ტფილისში—„**წერა-კითხვის**“ წიგნის მალხაში, წიგნების გამოცემაში ამახანავის წიგნის მალხაში, გრიჭურის წიგნის მალხაში. და თვით ავტორთანსა კუთარს მალხაში

გავაგეში—ი. ტერტროვანი.
ველისცხები—მ. ქალანთაროვანი.
სიდალში—კ. ნადიროვანი.
თელავში—მამა აბელ სუქიან სთან.
გორში—სოფრომ მგლობლიშვილიანი.
ცხინვალში—ი. მელქიეოვანი.

თ. კ. მ. ციციანოვანი.
სურამში—ზ. არულოვანი.
ყვირილში—თ. ხუსკიამესთან.
ქუთაისს—მ. ქილაძისა და მ. წერეთელ. წიგნის მალხაში.
ზონში—მ. წერეთელის წიგნის მალხაში.
ოზურგეთში—თავაოქილასის წიგნის მალხაში.
ახალციხეში—ი. ჯიჯიასთან.

ბათუმში—მ. ნიკოაძის საგანტროში.
ფოთში—ნოდარის წიგნის მალხაში.
სოხუმში—ან. ჯუღელთან.

ფსი. 30 კაზ. (10—2)

საალინიამო და სალინიამო ბაზაში

„ივერია“

1891 წ. 1-ს იანვრიდან გამოდის ყოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომლებიც ზედ მოსდევს კვირა-უქმებს.

12 თთვი	10 მ.—კ.	6 თთვი	6 მ.—კ.
11 „	9 „ 50,	5 „	5 „ 25,
10 „	8 „ 75,	4 „	4 „ 70,
9 „	8 „ —,	3 „	3 „ 50,
8 „	7 „ 25,	2 „	2 „ 75,
7 „	6 „ 50,	1 „	1 „ 50,

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ელირება 17 მან. მიუღის წლით. სოფლის მასწავლებელი „ივერია“ მიუღის წლით დათმობათ 8 მან. ტელაქისა გარდ მესაქრებთ უსად დახარის გზით შესწავისა: **ИВЕРИЯ**.
თუ ტფილისში დაკეთილი გაზეთი ტფილისის გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაზ.

თუ თთვის განმავლობაში დაიკეთა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმს მხოლოდ შემდგის თთვის პირველ დღიდან გავაგანება. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ფსი განცხადების დაგამადისათვის:
ა) შეითხე გეგრდელ თითო ვერ სტრანკია 8 კაზ., პირველზე—16 კაზ. ბ) სრული უკანასკნელი გეგრდა 30 მანათი, ხოლო პირველი გეგრდა—60 მანათი. რისეცა სტრანკიას განმავლობაში იმის კვალამაზე, რამდენს ადგელს დატყენს 25 ასო გატყის ტექსტისა.

ხელ-წერი და სავაგაოდ დანიშნული წერილები კორესპონდენტები, რედაქციის სახლობაზედ უნდა გამოგზავნოს. მიღებული ხელ-წერილები, ან სავაგაო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებული, ან შესწორებული იქნება. არ-დასაწყდეს ხელ-წერილებს, თუ ერთის თთვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მუე რედაქციას ველი მოსხვავს.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას არ-დასაბეჭდთა ხელ-წერილები-სა და წერილების შესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს. პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმებს გარდა, პირველ საათიდან სამ საათამდე და საღამოობით 7-დან 8 საათამდე.

რედაქცია ამითავს: კუკიასში, სავაგაო-ბას ქუჩისა, თავ. გურხის-კაისულს სსდგეში, № 21.